

Steder kunde kun være rigtig, naar Skolelærerne være reent communale Embedsmænd. Det var et langt forstandigere Forhold, naar Staten sagde: Vi finde det for behyrrende for den enkelte Commune under visse Omstændigheder at skulle bære den hele eller selv den største Deel af Pensionen til en Lærer, men vi finde det paa den anden Side gavnligt, at en Klasse af Mænd hovedsagelig anvende deres Liv til at blive Lærere; vi overtage ikke deres Løn, det lade vi dem afgjøre med Kommunen, men naar de i en Række af Aar, selv paa forskjellige Steder, have paa en hæderlig Maade virket i dette Hverv, saa overtager Staten at sikkre deres Pension. Det vilde være en heldbringende Maade for Staten at indblande sig i dette Forhold; men naar Staten lader Lærerne staae som en heel Klasse Embedsmænd i Staten, der er lønnet af Kommunen, og lader dem blot for deres egen Skyld forlade Kommunen, naar den neppe har havt nogle Maaneders Tjeneste af dem, og de dog blive ved, til Trods for denne Vandresyge, at faae Adkomst til Pension, som om de have været stadig tilstede paa eet Sted, saa skeer der en Uret imod det Offentlige, og den bør man paatale det første Øieblik, den kommer til Dmtale. Jeg troer ikke, at det Lovforslag som her bliver studdt tilside, har ført os paa den rette Vej; man skal ikke paa denne Maade binde den Enkelte, men den, som lader sig lede af sin Interesse, skal man binde ved sin Interesse, det er det Naturlige.

Ordføreren: At føre nogen egentlig lang Discussion om den Theori, som nu blev fremsat af den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgfreds, finder jeg ikke hensigtsmæssigt ved et Lovforslag som det foreliggende, da Udvalget har tilraadet Thinget at forlæste det under den mildeste Form, ved at gaae over til den næste Sag paa Dagsordenen; men jeg kan ikke lade disse Theorier, som det ærede Medlem har fremsat, staae uimodsagte. Jeg troer, at vi Alle meget godt vide, at disse Theorier om at gjøre saa Meget som muligt af saadanne Institutioner til Communalt ere grundfæstede i det ærede Medlems Forestilling om, hvad der i saa Henseende er det Rette,

Der er vistnok Meget af det Communale, som man kunde bringe endnu nærmere til Kommunens Selvbestemmelse, end det utiltdags er, men jeg vedkjender mig bestemt den Overbeviisning, at Tiden endnu ikke er kommen til at gennemføre saadanne Principer, som det ærede Medlem udtalte med Hensyn til at gjøre Skolevæsenet til en reent communal Sag. Jeg er overtydet om, at de Forbilleder, vi fra andre Steder have om disse Sager, ikke ere af den Bessaffenhed, at de kunne opfordre os til at gaae denne Vej. I det Land, hvor man meest lader Befolkningen selv sørge for at skaffe sig de Goder, baade i intellectuel og andre Henseender som bør være til Befolkningens Naadighed, nemlig England, der har man vistnok en langt større Frihed i denne Henseende, og nærmere sig, saavidt jeg veed, noget til disse Theorier; men Følgen deraf er ogsaa den, at kun omtrent 4½ pCt. af den hele engelske Befolkning har den Underviisning, som Almuesbørn her i Landet have, og naar man seer hen til Totalsummen, som det offentlige Almueskolevæsen her i Landet koster, saa er det forholdsvis ikke nogen stor Sum, for hvilken det Gode er opnaaet, at alle Landets Børn nyde en efter Omstændighederne ordentlig Underviisning, og med den tiltagende Udvikling, som Seminarierne have faaet, og den Forbedring i Lærernes intellectuelle Udvikling, som ogsaa deraf er bleven en Følge, paastaar jeg, at Landet i det Hele er i Besiddelse af en god og flittig Lærerstand. Jeg kjender den nærmest paa Landet i en vid Kreds, og jeg paastaar, at disse Lærere ere lønneede paa en saadan Maade, at de med Nød og Neppe kunne komme ud af det, saa at man maa være meget forsigtig med under en saadan Discussion at kaste det Skin ud over deres Stilling, som om de sidde meget godt i det og kunne være ligegyldige ved enhver saadan Forbedring i deres Kaar, som de have Ret til at søge ad lovlig Vej. Der er dog, naar Alt kommer til Alt, ikke saa stor Forskiel paa disse Embeders Gehalt, at man kan sige, at de kunne opnaae nogen særdeles hyppelig Stilling. Jeg har troet at burde fremsætte disse Bemærkninger, og maa bede Thinget tilgive, at det er sleet i en saa usfuldkommen